

Új esztendő napjára kiborotválkozott az ég és a hangszó olyan keményen szállt a levegőben, hogy a friss havat majd leverte a park fáiról.

A bokrokon pirókrok mutogatták véres mellénykéküket és fent valahol varjak károgtak egyhangúan és gyászosan, mint akiknek az újév nem hozhat semmi jót.

Tihanyi Béla azonban nem hallotta a varjúkárogást és nem látta meg a pirókokat sem.

Ha ifiúri méltósága megengedte volna, szívesen futott volna, de ebben részint a szűk cipő akadályozta, részint pedig úgyis mindegy: a miséről már elkésett. Megint elkésett!

(Így kell majd belopakodni az öreg templomba és előremenni – brr! – a legelső padba, szembe az oratóriummal, hol az öreg Kegyelmes Úr és a Kegyelmes Asszony elmélyülten imádkoznak, de azért egy súlyos pillantással tudtára adják, hogy a késést észrevették, sőt felírták az ifiúr teherlapjára, de már csak a margóra, mert másutt nincs hely.

Béla megállt az ajtóban, sóhajtott egyet és azt mondta magában. – No, gyerünk!

Az öreg esperes éppen akkor fordult ki az oltártól.

– Dominus vobiscum!...

– Az öreg is észrevett! – dörmögte Béla. – Hát van nekem szerencsém?

A padba úgy csúszott be oldalvást és azonmód összekulcsolt kezeire hajtotta fejét, mint aki már régesrég belesüppedt a mise ájtatos hangulatába.

Később felbúgott az orgona és Béla felemelte a fejét. Bátorságot kapott a hangok áradatától, melyek ott remegtek a levegőben, mint egy zengő sátor, mely egyformán letakarja azokat is, akik az óesztendő utolsó éjszakáját becsületesen végigaludták, meg azokat is, akik azt hiszik, hogy az élet csupa hegedűből, cigányból áll...

Amikor Úrfelmutatáskor a csengők megpendültek és halkan felkiáltottak, mint a gyermek, ha csudát lát – Béla is összeroskadt és szerette volna magáról levetni a ruhát, mely bor, cigaretta és éjszaka szagú volt.

A gondolatai közt pedig dadogva indult el valami vallomás, valami mosakodás, mert úgy érezte a tömjén és a száraz koszorúk keserűen tiszta illatában nem maradhatna tovább.

– Uram, Te látod a bűnöm. Botló ember vagyok. Igyekszem, ahogy tudok – megjavulni. De... nehezen megy. Nagyon nehezen. Pedig a jószándék megvan, de jön az este – így télen – és... vége a nappal józanságának.

Segíts egy kicsit, Uram! Adj valamit ami több, mint a muzsikaszó... akkor másként lesz az új esztendőben. Az orgona sípjai halkán beszélgettek a csenddel, az ablakokon homály borongott és a lehajtott fejek felett, mint a hála sóhaja átrepült a nagy pillanat.

Utána zengett az ének és Béla most már egyenesen ült a padban, mint aki számadást tett magával. Igen, az új esztendő másként lesz!

A mai fejmosás – amit már nem kerül el – még az elmúlt évbe tartozik.

Mise után felballagott a kastélyba új esztendőt köszönteni.

– Köszönöm, Tihanyi, nagyon köszönöm – mondta az öreg főúr – és sajnálom, hogy megint szóvá kell tennem, ami már nem megy tovább. Arról már nem is beszélek, hogy a miséről már megint elkésett, bár a lelkiismeretes ember egyformán lelkiismeretes a munkájában és vallása előírásaiban...

– De Kegyelmes Uram!...

– ... azonban, hogy a cigány úgy járjon ide minden szombaton, mintha itt kocsmá lenne, ezt tovább nem tűröm. Azt hiszem, megértettük egymást...?

– Igen, Kegyelmes Uram. Bocsánatot kérek, hogy így történt. Nem fordul elő többet, de egy kérésem lenne.

– Tessék...

– Nem tudok élni se zene nélkül. Van itt a földszinten egy öreg zongora. Játsszom valamelyest. Ha átvihetném a lakásomba...

– Az a zongora a Kegyelmes asszonyé – tehát nem szabad azt mondani, hogy öreg – és kár lenne azt hurcolni, de itt bármikor játszhat rajta. Nem zavar senkit.

Az ebédnél meg is említette feleségének a segéd-tiszt kérését. – Jól tette – bólongatott a fehérhajú dáma – egyébként rendes ember. Csak az a cigány... az a cigány. Sreklich!

És esténként megszólalt az öreg Bözendorfer.

Először ugyan az inas ijedten újságolta, hogy az ifiúrnak valami baja van, mert egyrészt itthon maradt ami még nem történt meg – másrészt pedig sötétben zongorázik, de aztán megszokták.

Béla pedig beszélgetett az öreg hangszerrel, mely Bécsből jött valamikor és sok mondanivalója volt. A keringőknél ellobbant öreg kandeláberek gyúltak fel és a nagy szobában lágyan ringtak az emlékek, a magyar nótáknál pedig rég elmúlt dolmányos urak néztek révedezve a pohár csillogásába és pipájuk füstje úgy úszott a levegőben, mint novemberben a köd.

Közben múlt a tél. Süppedt a hó, a pirókrok kiköltöztek az erdőbe és erdőmester úrékhoz egy kis rokonlány érkezett.

Béla ezt a Kegyelmes Úrtól tudta meg, aki egyik este azt mondta neki: – Látja Tihanyi, maga most megint túlzásba megy. Ezt én nem akartam. Maga még fiatal ember és egészen megsavanyodik. Menjen emberek közé. Itt van az a szép lány az erdőmestéréknél...

– Jobb nekem itthon. Szeretem az egész munkát...

– Ez nem egész munka, hanem egész – számárság. És holnap elmegy, megnézi a kislányt és jól érzi magát. Érti?

– Ha Kegyelmes Uram parancsolja...

– Igen. elmegy! Rémes ember, most meg beleszeretett abba az öreg ládába.

– Ne tessék bántani. Soha jobb zongorát...

És másnap Béla bánatosan szedte elő ruháját, melyből rég elszállt már az átmulatott éjszakák fülledtsége.

– És most öltözzem – mérgelődött. – Egy ismeretlen városi liba kedvéért, aki flappert alakít és nem tud helyesen írni... közben a rúztól összeragad a szája...

A városi liba azonban nem használt rúzt és tudott helyesen írni, bár erről Béla csak pár hét múlva győződött meg.

Mért ne mennék – mondta Béla magában később –, hiszen megöregszem egyedül.

De ekkor már tavasz volt. A vetésekben a fűrj szólt és a pirókokat sem lehetett látni, mert fészket raktak az erdőn.

– Keveset muzsikál mostanában – mondta egyszer Béla öreg gazdája – és a szemüveg mögött nevetés bujkált...

– Sok dolgom van – pirult el Béla –, a vetések...

– Persze a vetések...

A vetések értek. Megfogódzkodtak az örök humuszban, hullámozottak a szélben és érezték, hogy ölükben kalász van, s abban ring-reng velük a mulhatatlan élet.

Az egyik homályos, csendes májusi éjszakán aztán Béla úgy botolgott haza, mint aki nagyon-nagyon résszeg. Még a kocsiját is ottfelejtette.

Az ég végtelenül magasnak látszott, a csillagok pedig mégis nagyon közel voltak. Béla megállt, mint aki nagy terhet visz, pedig csak két puha kar meleg ölelését és egy csók édesen zsongó emlékét hordta.

Amikor szobájában világosságot gyújtott, megdöbrent. Ott állt az öreg Bözendorfer, kitisztítva, szinte újonnan s rajta egy névjegy: – Legyen öröme benne!

Első pillanatban vad vágyat érzett leütni egy akkordot, széleset, boldogot, hogy keljen szárnyra az a boldog zengés, ami a szívében van. Már ki is nyújtotta kezét, de aztán mégis csak levélpapírt vett elő és a lámpa enyhe fényében elindult a tolla:

– Édes kicsi Klárim!

Az öreg zongora szélesen mosolygott és valahol mintha muzsikáltak volna.

(1937)

*

Megjelent a Gazdatisztek Lapjában, 1938. január 1-jén. Tartalmazza a Képzlet és valóság (2002) és a Kísértés (2006) c. kötetek.